

15 Μαΐου 1955

Ανεξάρτητη Αυστρία

Η γερμανική κατοχή στην Αυστρία κράτησε ως το 1945. Τον Απρίλιο της χρονιάς αυτής, οι σύμμαχοι κυρίευσαν τη χώρα κι εγκατέστησαν εκεί διοίκηση κατοχής. Ο σοσιαλιστής Καρλ Ρένερ ήταν ο πρώτος πρωθυπουργός της δημοκρατικής Αυστρίας, στα 1919, μετά τον Α΄ Παγκόσμιο πόλεμο. Στις 20 Δεκεμβρίου του 1945, έγινε και ο πρώτος πρόεδρος της μεταπολεμικής (δεύτερης) Αυστριακής Δημοκρατίας. Πέθανε στα 1949 μη έχοντας προλάβει να δει την χώρα του ελεύθερη καθώς ίσχυε το καθεστώς της τετραπλής κατοχής από τις δυνάμεις των νικητών του πολέμου. Νέος πρόεδρος εκλέχτηκε ο επίσης σοσιαλιστής Θέοντορ Κέρνερ. Αυτός πρόλαβε, πριν να πεθάνει (το 1957), να δει την πατρίδα του ελεύθερη.

Η συνθήκη της Βιέννης υπογράφηκε στις 15 Μαΐου του 1955. Με αυτήν, τερματιζόταν η κατοχή από τις ΗΠΑ, την Βρετανία, τη Γαλλία και τη Σοβιετική Ένωση. Η Αυστρία έγινε πάλι ανεξάρτητο κράτος, με τον όρο της «αιώνιας ουδετερότητας». Μετά από 17 χρόνια κατοχής από ξένα στρατεύματα (γερμανικά αρχικά και συμμαχικά στη συνέχεια).

Στις 26 Οκτωβρίου του 1955, η Αυστρία ψήφισε τον νόμο που καθιέρωσε την «αιώνια ουδετερότητα» της. Η ημέρα αυτή έγινε η εθνική εορτή της. Και προσωρινά τροχοπέδη στις επιδιώξεις της: Τον Ιούλιο του 1988, η Αυστρία υπέβαλε υποψηφιότητα για ένταξη στην τότε ΕΟΚ. Η Σοβιετική Ένωση αντέδρασε. Μια τέτοια εξέλιξη παραβίαζε την συμφωνία για «αιώνια ουδετερότητα». Όμως, στα 1994, Σοβιετική Ένωση δεν υπήρχε. Στις 4 Μαΐου 1994, το Ευρωκοινοβούλιο ενέκρινε την ένταξη Αυστρίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

1847: Πεθαίνει στην Ιταλία, ο Ιρλανδός ηγέτης των Καθολικών επαναστατών, Ντάνιελ Ο' Κόνελ, γνωστός ως «Απελευθερωτής». Με τη νίκη του στις εκλογές του 1828 στην κομητεία Κλερ, ανάγκασε την βρετανική κυβέρνηση να δεχτεί τους καθολικούς στη Βουλή και πέτυχε την χειραφέτηση των Ιρλανδών. Είχε γεννηθεί το 1775.

1860: Πολεμώντας για τη δημιουργία της ενιαίας Ιταλίας, ο Γκιουζέπε Γκαριμπάλντι με στρατό χιλίων εθελοντών, συντρίβει τις υπέρτερες ναπολιτάνικες δυνάμεις του στρατηγού Λάντι, στη μάχη του Καλαταφίμι.

1940: Πέντε ημέρες μετά την εισβολή, η Ολλανδία καταθέτει τα όπλα και συνθηκολογεί μπροστά στη λαίλαπα των γερμανικών στρατευμάτων.

1957: Η Βρετανία πραγματοποιεί την πρώτη δοκιμή βόμβας υδρογόνου στο Νησί των Χριστουγέννων, στον Ειρηνικό.

1972: Πυροβολείται και μένει ανάπηρος ο κυβερνήτης της Αλαμπάμα, Τζορτζ Ουάλας, σε εναντίον του απόπειρα κατά τη διάρκεια προεκλογικής εκστρατείας στο Μέριλαντ για την προεδρία των ΗΠΑ.

1988: Αρχίζει η σταδιακή αποχώρηση των 115.000 σοβιετικών στρατιωτών από το Αφγανιστάν, με την απομάκρυνση μιας μονάδας από το Τζαλαλαμπάντ.

1995: Η Κίνα πραγματοποιεί υπόγεια πυρηνική δοκιμή παρότι, λίγες μέρες νωρίτερα, είχε συμφωνήσει στην επέκταση της διεθνούς συνθήκης για την μη εξάπλωση των πυρηνικών.

Η 15^η Μαΐου στον πολιτισμό

15 Μαΐου 1941

Η εποχή των τούρμπο

Όσο πιο πολύ εξελισσόταν το αεροπλάνο, τόσο πιο φανερό γινόταν ότι το νέο αυτό μεταφορικό μέσο είχε έναν αξεπέραστο όριο ανάπτυξης: Την έλικα και την οριακή της τελειοποίηση. Υπήρχε ένα «ως εδώ και μη παρέκει» που ήταν αδύνατο να ξεπεραστεί. Η πιο προωθημένη έλικα (κατασκευάστηκε το 1921) κατάφερε να διαλύσει τον κινητήρα της σε εργαστηριακή δοκιμή. Εννιά χρόνια αργότερα, στα 1930, ένας 23χρονος υποσμηναγός της αγγλικής ΡΑΦ, ο Φρανκ Χουίτλ, σκέφτηκε κάτι απλό: Να φτιάξει αεροπλάνο χωρίς έλικα!

Ο Νεύτων είχε πει ότι, σε κάθε δράση, υπάρχει ίση αντίδραση. Αν, λοιπόν, κατάφερνε να φτιάξει έναν κινητήρα που να ρουφά αέρα με δύναμη και να τον στέλνει πίσω (δράση), θα έπρεπε να πετύχει μια ίση ώθηση προς τα μπρος (αντίδραση). Αυτή η σκέψη θεμελίωσε την εποχή των αεριωθούμενων ή τούρμπο. Όμως, άλλο η θεωρία κι άλλο η πράξη. Τα σχέδιά του απορρίφθηκαν από τους αρμόδιους φορείς, οι οποίοι, όμως, του αναγνώριζαν τη θεωρητική δυνατότητα. Ο Χουίτλ επέμενε, βελτίωσε τη μέθοδό του και κατάφερε να βρει χρηματοδότη. Ο πρώτος του κινητήρας ήταν έτοιμος για εργαστηριακή δοκιμή, τον Απρίλιο του 1937. Η δοκιμή ήταν απογοητευτική καθώς ο κινητήρας έδωσε πιο μικρή ώθηση, από όση υπολογιζόταν στα χαρτιά.

Ένα μήνα πριν, τον Μάρτιο του 1937, την ίδια απογοήτευση είχε δοκιμάσει κι ένας άλλος που είχε παρόμοια ιδέα: Ο Γερμανός φοιτητής της φυσικής Χανς φον Οχάιν που επίσης είχε σκεφτεί το νόμο της δράσης και αντίδρασης αλλά είχε σχεδιάσει διαφορετικό κινητήρα. Οι χρηματοδότες, όμως, των δυο εφευρετών, δε συμμερίζονταν την απογοήτευσή τους. Αφού οι κινητήρες λειτούργησαν, σήμαινε πως έπαιρναν βελτίωση. Χωρίς οι μεν να γνωρίζουν, τι πράττουν οι δε, ενθάρρυναν τους κατασκευαστές να συνεχίσουν.

Ο Γερμανός αποδείχτηκε πιο γρήγορος από τον Άγγλο. Ο πρώτος κινητήρας του, που απέδωσε όλα όσα του ζητούσαν οι προδιαγραφές, τοποθετήθηκε σε ένα καταδιωκτικό. Στις 27 Αυγούστου 1939, πέντε μέρες πριν από τη γερμανική εισβολή στην Πολωνία, το αεροπλάνο πέταξε με επιτυχία. Είχε, όμως, ένα πρόβλημα: Έκαιγε πολύ περισσότερο καύσιμο, από όσο τα συμβατικά αεροπλάνα με έλικες. Οι έρευνες, για την επίτευξη της απαραίτητης οικονομίας συνεχίστηκαν εντατικά.

Στην αντίπερα όχθη, το πρώτο αγγλικό αεριωθούμενο ήταν έτοιμο, όταν δοκιμάστηκε μια τρίτη παραλλαγή στην αρχική ιδέα. Στις 15 Μαΐου 1941, ενάμιση χρόνο μετά το γερμανικό, το πρώτο αγγλικό αεροπλάνο τούρμπο πέταξε με επιτυχία. Κι εδώ, η ίδια διαπίστωση: Έκαιγε πολύ περισσότερο καύσιμο. Όμως, ο πόλεμος είχε ξεκινήσει για καλά και η αγγλική κυβέρνηση ενδιαφέρθηκε να χρηματοδοτήσει τις έρευνες. Στον αγγλογερμανικό αγώνα δρόμου που ακολούθησε, δίχως και πάλι οι μεν να γνωρίζουν, τι πράττουν οι δε, η αγγλική ανάγκη κάλυψε τη χρονική διαφορά και πήρε κεφάλι. Το καλοκαίρι του 1944, τα αγγλικά αεριωθούμενα Γκλόστερ Μίτιορ πετούσαν στους ουρανούς. Ελάχιστα αργότερα, στις εξορμήσεις τους άρχισαν να συναντούν τα καταδιωκτικά Me-262, τη γερμανική αεριωθούμενη απάντηση.

Τα αεριωθούμενα του Χουίτλ και του Οχάιν έδιναν ώση 500 χλγρ. για κάθε κιλό βάρους του

κινητήρα τους. Σήμερα, η ώση 30.000 χλγρ. είναι μια συνηθισμένη υπόθεση.

1567: Γεννιέται στην ιταλική Κρεμόνα ο συνθέτης Κλαούντιο Μοντεβέρντι. Πέθανε στις 29 Νοεμβρίου 1643.

1718: Ο Λονδρέζος δικηγόρος Τζέιμς Πάκλ κατοχυρώνει την πατέντα για το πρώτο αυτόματο όπλο.

1859: Γεννιέται ο Πέτρος Κιουρί που ανακάλυψε τη συμμετρία στα φυσικά φαινόμενα και τα στοιχεία πολώνιο και ράδιο. Πήρε το νόμπελ φυσικής το 1903. Σκοτώθηκε σε τροχαίο με άμαξα στις 19 Απριλίου 1906.

1909: Γεννιέται ο Βρετανός ηθοποιός του κινηματογράφου Τζέιμς Μέισον. Ανάμεσα στις διάσημες ταινίες του είναι και η «Λολίτα».

1918: Ξεκινά την λειτουργία του το πρώτο αεροπορικό ταχυδρομείο του κόσμου, μεταξύ

Νέας Υόρκης, Φιλαδέλφειας και Ουάσινγκτον. Η νέα υπηρεσία χρησιμοποιούσε αεροπλάνα που παρείχε ο αμερικανικός στρατός.

1940: Οι νάιλον κάλτσες κυκλοφορούν για πρώτη φορά στην αμερικανική αγορά.

1987: Πεθαίνει η Ρίτα Χέιγουορθ, μια από τις μυθικές μορφές του Χόλιγουντ. Καθιέρωσε το πρότυπο της μοιραίας γυναίκας στην κλασική ταινία «Τζιλντα».

1990: Πωλείται από τον Οίκο Κρίστις της Νέας Υόρκης, ο πίνακας του Βίνσεντ Βαν Γκογκ «Πορτρέτο του Γιατρού Γκασέ», για 82,5 εκατομμύρια δολάρια, καταρρίπτοντας το προηγούμενο παγκόσμιο ρεκόρ των 53,9 εκατομμυρίων δολαρίων για πώληση πίνακα σε δημοπρασία.

2004: Περίπου 3.500.000 τηλεθεατές (τηλεθέαση 84%) παρακολουθούν την προσπάθεια του Σάκη Ρουβά, στο φεστιβάλ τραγουδιού της Γιουροβίζιον, στην Κωνσταντινούπολη. Ο Έλληνας τραγουδιστής βγήκε τρίτος (πρώτη η Ουκρανή, δεύτερος ο Σέρβος). Η NET πέτυχε το υψηλότερο ποσοστό τηλεθέασης από καταβολής τηλεόρασης.

2012: Στα 83 του, πεθαίνει ο καταξιωμένος Μεξικανός συγγραφέας, Κάρλος Φουέντες («Ο Θάνατος του Αρμένιο Κρους», «Όλες οι ευτυχισμένες Οικογένειες», «Ανήσυχη Παρέα», «Η θέληση και η τύχη», «Τα κρυστάλλινα σύνορα», «Το κάθισμα του Αετού»). Είχε τιμηθεί με τα βραβεία Θερβάντες και πρίγκιπα των Αστουριών.

2023: Σε ηλικία 89 χρόνων, πεθαίνει ο δημοφιλής στη δεκαετία του '60 τραγουδιστής Γιάννης Βογιατζής.